

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2002/21/EF

2006/EØS/30/19

av 7. mars 2002

om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester(*)

(rammedirektivet)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Dagens rammeregler for telekommunikasjon har gjort det mulig å skape vilkår for effektiv konkurranse innen telekommunikasjonssektoren i overgangen fra monopol til full konkurranse.
- 2) Kommisjonen framla 10. november 1999 for Europaparlamentet, Rådet, Den økonomiske og sosiale komité og Regionkomiteen en melding med tittelen «Mot nye rammeregler for infrastrukturen for elektronisk kommunikasjon og tilhørende tjenester – 1999-revisjonen av rammereglene for kommunikasjon». I denne meldingen tok Kommisjonen gjeldende rammeregler for telekommunikasjonssektoren opp til ny vurdering slik den var forpliktet til i henhold til artikkel 8 i rådsdirektiv 90/387/EØF av 28. juni 1990 om opprettelse av et indre marked for teletjenester ved gjennomføring av tilgang til åpne telenett (ONP)⁽⁴⁾. Kommisjonen framla også en rekke forslag til nye rammeregler for infrastrukturen for elektronisk kommunikasjon og tilhørende tjenester med sikte på en offentlig høring.
- 3) 26. april 2000 framla Kommisjonen for Europaparlamentet, Rådet, Den økonomiske og sosiale komité og Regionkomiteen en melding med tittelen

«Resultater av den offentlige høring om 1999-revisjonen av rammereglene for kommunikasjon samt retningslinjer for nye rammeregler». Meldingen inneholdt et sammendrag av resultatene av den offentlige høringen og gav visse grunnleggende retningslinjer for utarbeiding av nye rammeregler for infrastrukturen for elektronisk kommunikasjon og tilhørende tjenester.

- 4) Det europeiske råd i Lisboa 23. og 24. mars 2000 framhevet mulighetene for vekst, konkurransevne og skaping av arbeidsplasser ved overgangen til en digital kunnskapsøkonomi. Det understreket særlig hvor viktig det er for Europas foretak og borgere å ha tilgang til en rimelig kommunikasjonsinfrastruktur i verdensklasse og et bredt tjenestestutvalg.
- 5) Tilnærmingen mellom telekommunikasjonssektoren, mediesektoren og informasjonsteknologisektoren innebærer at alle overføringsnett og tilhørende tjenester blir underlagt de samme rammereglene. Rammereglene består av dette direktiv og fire særdirrektiver: europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)⁽⁵⁾, europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet)⁽⁶⁾, europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester)⁽⁷⁾ og europaparlaments- og rådsdirektiv 97/66/EF av 15. desember 1997 om behandling av personopplysninger og vern av privatlivets fred innen telekommunikasjonssektoren⁽⁸⁾ (heretter kalt «særdirrektiver»). Det er nødvendig å skille mellom regler for overføring og regler for innhold. Disse rammereglene får derfor ikke anvendelse på innholdet i tjenester som tilbys via elektroniske kommunikasjonsnett ved hjelp av elektroniske kommunikasjonstjenester, som innhold i kringkastingssendinger, finansielle tjenester og visse informasjonssamfunnstjenester, og berører derfor ikke tiltak som treffes på fellesskapsplan eller på nasjonalt plan som gjelder disse tjenestene i henhold til fellesskapsretten, med

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), vedlegg X (Audiovisuelle tjenester) og vedlegg XI (Telekommunikasjonstjenester), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 20 av 22.4.2004, s. 14.

⁽¹⁾ EFT C 365 E av 19.12.2000, s. 198 og EFT C 270 E av 25.9.2001, s. 199.

⁽²⁾ EFT C 123 av 25.4.2001, s. 56.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 1. mars 2001 (EFT C 277 av 1.10.2001, s. 91), Rådets felles holdning av 17. september 2001 (EFT C 337 av 30.11.2001, s. 34) og europaparlamentsbeslutning av 12. desember 2001 (ennå ikke offentliggjort i EFT). Rådsbeslutning av 14. februar 2002.

⁽⁴⁾ EFT L 192 av 24.7.1990, s. 1. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 97/51/EF (EFT L 295 av 29.10.1997, s. 23).

⁽⁵⁾ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21.

⁽⁶⁾ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7.

⁽⁷⁾ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51.

⁽⁸⁾ EFT L 24 av 30.1.1998, s. 1.

henblikk på å fremme kulturelt og språklig mangfold og sikre mediemangfold. Innholdet i fjernsynsprogrammer omfattes av rådsdirektiv 89/552/EØF av 3. oktober 1989 om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsynsvirksomhet, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene⁽¹⁾. Skillet mellom regler for overføring og regler for innhold er ikke til hinder for at det tas hensyn til forbindelsene mellom disse, særlig med henblikk på å sikre mediemangfold, kulturelt og språklig mangfold og forbrukervern.

- 6) Den audiovisuelle politikken og reglene for innhold skal iverksettes for å nå mål av allmenn interesse, som ytringsfrihet, mediemangfold, upartiskhet, kulturelt og språklig mangfold, sosial integrasjon, forbrukervern og vern av mindreårige. Kommisjonsmeldingen med tittelen «Prinsipper og retningslinjer for Fellesskapets audiovisuelle politikk i den digitale tidsalder» og Rådets konklusjoner av 6. juni 2000, som var positive til meldingen, angir grunnleggende tiltak som Fellesskapet må treffe for å iverksette sin audiovisuelle politikk.
- 7) Bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene berører ikke hver enkelt medlemsstats mulighet til å vedta de tiltak som er nødvendige for å sikre vern av grunnleggende sikkerhetsinteresser, sørge for offentlig orden og sikkerhet og gjøre det mulig å undersøke, avdekke og forfølge straffbare forhold, herunder de nasjonale reguleringsmyndigheters fastsettelse av særskilte og passende forpliktelser som gjelder for tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester.
- 8) Dette direktiv får ikke anvendelse på utstyr som hører under virkeområdet til europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/5/EF av 9. mars 1999 om radioutstyr og teleterminalutstyr og gjensidig godkjenning av utstyrets samsvar⁽²⁾, men det får anvendelse på brukerutstyr til digitalfjernsyn. Det er viktig at reguleringsmyndigheten oppfordrer nettoperatører og produsenter av terminalutstyr til å samarbeide for å lette tilgangen til elektroniske kommunikasjonstjenester for funksjonshemmede brukere.
- 9) Informasjonssamfunnstjenester omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF av 8. juni 2000 om visse rettslige aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked (direktivet om elektronisk handel)⁽³⁾.

⁽¹⁾ EFT L 298 av 17.10.1989, s. 23. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 97/36/EF (EFT L 202 av 30.7.1997, s. 60).

⁽²⁾ EFT L 91 av 7.4.1999, s. 10.

⁽³⁾ EFT L 178 av 17.7.2000, s. 1.

- 10) Definisjonen av informasjonssamfunnstjenester i artikkel 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjonssamfunnstjenester⁽⁴⁾ omfatter en rekke ulike typer direktekoplede økonomisk virksomhet. De fleste typer av slik virksomhet hører ikke under dette direktivs virkeområde fordi de ikke utelukkende eller hovedsakelig består av signaloverføring via elektroniske kommunikasjonsnett. Taletelefonitjenester og overføringstjenester for elektronisk post omfattes av dette direktiv. Samme foretak, f.eks. en tilbyder av Internett-tjenester, kan tilby både en elektronisk kommunikasjonstjeneste, f.eks. Internett-tilgang, og tjenester som ikke omfattes av dette direktiv, f.eks. levering av nettinhold.
- 11) I samsvar med prinsippet om atskillelse av regulerings- og driftsoppgaver bør medlemsstatene garantere de nasjonale reguleringsmyndigheters uavhengighet for å sikre at sistnevntes vedtak er upartiske. Dette kravet om uavhengighet berører ikke medlemsstatenes institusjonelle selvstendighet, medlemsstatenes forfatningsmessige forpliktelser eller nøytralitetsprinsippet fastsatt i traktatens artikkel 295, med hensyn til medlemsstatenes regler for eiendomsretten. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør råde over de nødvendige ressurser med hensyn til personale, kompetanse og økonomiske midler for at de skal kunne utføre sine oppgaver.
- 12) Alle parter som berøres av et vedtak gjort av de nasjonale reguleringsmyndigheter, bør ha rett til å klage vedtaket inn for et organ som er uavhengig av de berørte parter. Dette organ kan være en domstol. I tillegg bør alle foretak som mener at deres søknader om rett til å installere ressurser ikke er blitt behandlet i samsvar med prinsippene angitt i dette direktiv, ha rett til å klage på slike vedtak. Denne klageadgangen berører ikke juridiske og fysiske personers rettigheter i henhold til nasjonal lovgivning eller kompetansefordelingen innenfor nasjonale rettssystemer.
- 13) For å kunne utføre sine oppgaver på en effektiv måte, har de nasjonale reguleringsmyndigheter behov for å samle inn opplysninger fra markedsdeltakerne. Det kan også være nødvendig å samle inn opplysninger på Kommisjonens vegne slik at den kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til fellesskapsretten. Anmodningen om opplysninger bør stå i forhold til formålet og ikke påføre foretakene en urimelig byrde. Opplysninger som samles inn av de

⁽⁴⁾ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37. Direktivet sist endret ved direktiv 98/48/EF (EFT L 217 av 5.8.1998, s. 18).

- nasjonale reguleringsmyndigheter, bør være offentlig tilgjengelige, med mindre de er av fortrolig art i henhold til nasjonale regler for offentlig tilgang til opplysninger, og med forbehold for bestemmelser i fellesskapsretten og i nasjonal lovgivning om forretningshemmeligheter.
- 14) Opplysninger som en nasjonal reguleringsmyndighet anser som fortrolige i henhold til Fellesskapets regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter, kan utveksles med Kommisjonen og andre nasjonale reguleringsmyndigheter bare dersom utvekslingen er strengt nødvendig for å kunne anvende bestemmelsene i dette direktiv eller i særdirrektivene. Utvekslingen bør begrense seg til opplysninger som er relevante og som står i forhold til formålet.
- 15) Det er viktig at de nasjonale reguleringsmyndigheter hører alle berørte parter om planlagte vedtak og tar hensyn til deres merknader før de gjør et endelig vedtak. For å sikre at vedtak som gjøres på nasjonalt plan, ikke har en negativ virkning for det felles marked eller med hensyn til andre mål i traktaten, bør de nasjonale reguleringsmyndigheter dessuten underrette Kommisjonen og andre nasjonale reguleringsmyndigheter om visse utkast til vedtak slik at disse får mulighet til å komme med sine merknader. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør rådspørre de berørte parter om alle utkast til tiltak som virker inn på handelen mellom medlemsstatene. Tilfeller der framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7 får anvendelse, er angitt i dette direktiv og i særdirrektivene. Etter å ha rådspurt Kommunikasjonskomiteen bør Kommisjonen kunne anmode en nasjonal reguleringsmyndighet om å trekke tilbake et utkast til tiltak som gjelder definisjonen av relevante markeder eller foretak med en sterk markedsstilling, og dersom tiltaket vil hindre det felles marked eller være uforenlig med fellesskapsretten, og særlig med politiske mål som de nasjonale reguleringsmyndigheter bør følge. Denne framgangsmåten berører ikke framgangsmåten for melding fastsatt i direktiv 98/34/EF eller Kommisjonens rettigheter i henhold til traktaten når det gjelder brudd på fellesskapsretten.
- 16) De nasjonale reguleringsmyndigheter bør ha et sett av harmoniserte mål og prinsipper til støtte for sine tiltak, og de bør om nødvendig samordne sine tiltak med tiltakene til nasjonale reguleringsmyndigheter i andre medlemsstater når de utfører de oppgaver de er tillagt i henhold til disse rammeregler.
- 17) De nasjonale reguleringsmyndigheters virksomhet i samsvar med dette direktiv og særdirrektivene bidrar til gjennomføringen av en mer omfattende politikk innenfor områdene kultur, sysselsetting, miljø, sosial utjevning og arealplanlegging.
- 18) Kravet om at medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter tar størst mulig hensyn til at regelverket bør være teknologisk nøytralt, dvs. at det ikke må pålegge eller innebære forskjellsbehandling til fordel for bruk av en bestemt type teknologi, er ikke til hinder for at det treffes rimelige tiltak for å fremme visse særskilte tjenester, som f.eks. digitalfjernsyn, med henblikk på å effektivisere frekvensbruken, når det er berettiget.
- 19) Radiofrekvenser er en grunnleggende forutsetning for radiobaserte elektroniske kommunikasjonstjenester, og i den grad de er knyttet til disse tjenestene, bør radiofrekvenser fordeles og tildeles av de nasjonale reguleringsmyndigheter på grunnlag av et harmonisert sett av mål og prinsipper og i henhold til objektive kriterier som sikrer innsyn og likebehandling, samtidig som det tas hensyn til demokratiske, sosiale, språklige og kulturelle interesser i forbindelse med bruken av frekvensene. Det er viktig at fordelingen og tildelingen av radiofrekvenser forvaltes mest mulig effektivt. Overdragelse av radiofrekvenser kan være et godt middel til å fremme en mer effektiv bruk av spektret, forutsatt at det opprettes tilstrekkelige sikkerhetstiltak for å verne offentlige interesser, særlig nødvendigheten av å sikre åpenhet og lovgivningsmessig kontroll i forbindelse med slike overdragelser. Ved europaparlaments- og rådsvedtak nr. 676/2002/EF av 7. mars 2002 om rammeregler for radiospektrumpolitikk i Det europeiske fellesskap (radiospektrumvedtaket)⁽¹⁾ opprettes det en ramme for harmonisering på dette området, og tiltak som iverksettes i henhold til dette direktiv, bør ha som mål å lette arbeidet i henhold til nevnte vedtak.
- 20) Tilgang til nummerressurser på grunnlag av objektive kriterier som sikrer innsyn og likebehandling, er avgjørende for konkurransen mellom foretak innenfor sektoren for elektronisk kommunikasjon. Alle elementer i den nasjonale nummerplanen bør forvaltes av de nasjonale reguleringsmyndigheter, herunder punktkoder som brukes ved nettadressering. Når det er nødvendig med en harmonisering av nummerressursene i Fellesskapet for å støtte utviklingen av felleseuropeiske tjenester, kan Kommisjonen treffe tekniske gjennomføringstiltak innenfor rammen av sin gjennomføringsmyndighet. Når det er hensiktsmessig for å sikre global samvirkingsevne mellom tjenester, bør medlemsstatene i henhold til traktaten samordne sine nasjonale holdninger i internasjonale organisasjoner og organer som treffer beslutninger om nummerforhold. Bestemmelsene i dette direktiv oppretter ikke nye ansvarsområder for de nasjonale reguleringsmyndigheter med hensyn til tildeling av Internett-navn og -adresser.

(¹) EFT L 108 av 24.4.2002, s. 1.

- 21) Medlemsstatene kan blant annet anvende konkurransemessige eller sammenlignende utvelgingsmetoder ved tildeling av radiofrekvenser eller numre med særlig økonomisk verdi. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør ta hensyn til bestemmelsene i artikkel 8 ved forvaltning av slike ordninger.
- 22) Ved tildeling av rettigheter til å installere ressurser bør det sørges for raske framgangsmåter som sikrer innsyn og likebehandling for å garantere like og effektive konkurransevilkår. Dette direktiv berører ikke nasjonale bestemmelser om ekspropriasjon eller bruk av eiendom, normal utøvelse av eiendomsrett, normal bruk av offentlig eiendom eller prinsippet om nøytralitet med hensyn til medlemsstatenes regler for eiendomsretten.
- 23) Felles bruk av ressurser kan ha en positiv virkning for byplanlegging, offentlig helse og miljø, og bør fremmes av de nasjonale reguleringsmyndigheter på grunnlag av frivillige avtaler. I tilfeller der foretak ikke har tilgang til brukbare alternative løsninger, kan obligatorisk felles bruk av ressurser eller eiendom være hensiktsmessig. Dette omfatter blant annet fysisk samlokalisering og felles bruk av gjennomføringer, bygninger, master, antenner eller antennesystemer. Obligatorisk felles bruk av ressurser eller eiendom bør bare pålegges foretak etter en bred offentlig høring.
- 24) Når operatører av mobiltelefon tjenester er pålagt å bruke master i fellesskap av miljøhensyn, kan en slik obligatorisk felles bruk føre til en reduksjon av den største tillatte overføringseffekt som er tillatt for den enkelte operatør av hensyn til folkehelsen, og dette kan igjen føre til krav om at operatørene installerer flere overføringssteder for å sikre nasjonal dekning.
- 25) Under visse forhold er det behov for forhåndsforpliktelser for å sikre utviklingen av et konkurransemarked. Definisjonen av sterk markedsstilling i europaparlaments- og rådsdirektiv 97/33/EF av 30. juni 1997 om samtrafikk på telekommunikasjonsområdet med henblikk på å sikre universelle tjenester og samtrafikk ved anvendelse av prinsippene om tilgang til åpne telenett (ONP)⁽¹⁾ har vist seg å være en effektiv terskel for forhåndsforpliktelser i de første fasene av markedsåpningen, men definisjonen må nå tilpasses for å ta hensyn til utviklingen av mer sammensatte og dynamiske markeder. Definisjonen som er brukt i dette direktiv, svarer derfor til begrepet dominerende stilling slik det er definert i Domstolens rettspraksis og i rettspraksisen til De europeiske fellesskaps førsteinstansdomstol.
- 26) To eller flere foretak kan sammen ha en dominerende stilling, ikke bare når det finnes strukturelle eller andre bånd mellom dem, men også når det relevante markedet har en struktur som er egnet til å skape samordningsvirkninger, dvs. at den fremmer en parallell eller tilpasset konkurransebegrensende markedsatferd.
- 27) Det er viktig at forhåndsforpliktelsene pålegges bare når det ikke er effektiv konkurranse, dvs. på markeder der det finnes ett eller flere foretak med sterk markedsstilling, og når klageadgangen i henhold til nasjonal konkurranselovgivning eller Fellesskapets konkurranseregelverk ikke er tilstrekkelig til å løse problemet. Det er derfor nødvendig at Kommisjonen i samsvar med prinsippene i konkurranseretten utarbeider retningslinjer på fellesskapsplan som de nasjonale reguleringsmyndigheter skal følge ved vurdering av om konkurransen er effektiv på et gitt marked, og om de berørte foretak har en sterk markedsstilling. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør på grunnlag av en analyse fastslå om det er effektiv konkurranse på markedet for et gitt produkt eller en gitt tjeneste innenfor et gitt geografisk område, som kan omfatte hele eller deler av territoriet til den berørte medlemsstat, eller tilgrensende deler av medlemsstaters territorier sett under ett. Analysen av om konkurransen er effektiv bør særlig omfatte de konkurransemessige utsiktene på markedet for å fastslå om et eventuelt fravær av effektiv konkurranse er varig. Nevnte retningslinjer vil også omhandle nye markeder under oppbygging, der foretaket som faktisk dominerer markedet sannsynligvis har en betydelig markedsandel uten at det dermed bør pålegges urimelige forpliktelser. Kommisjonen bør ta disse retningslinjene opp til ny vurdering med jevne mellomrom for å forsikre seg om at de fremdeles er tilpasset et marked i rask utvikling. De nasjonale reguleringsmyndigheter må samarbeide med hverandre når det relevante markedet viser seg å være tverrnasjonalt.
- 28) Når de nasjonale reguleringsmyndigheter skal bestemme om et foretak har en sterk markedsstilling på et bestemt marked, bør de handle i samsvar med fellesskapsretten og ta størst mulig hensyn til Kommisjonens retningslinjer.
- 29) Fellesskapet og medlemsstatene har inngått forpliktelser innenfor Verdens handelsorganisasjon med hensyn til standarder og rammeregler for telekommunikasjonsnett og -tjenester.

⁽¹⁾ EFT L 199 av 26.7.1997, s. 32. Direktivet endret ved direktiv 98/61/EF (EFT L 268 av 3.10.1998, s. 37).

- 30) Standardiseringen bør fortsatt styres hovedsakelig av markedet. Det kan likevel fremdeles finnes situasjoner der det er hensiktsmessig å kreve overholdelse av bestemte standarder på fellesskapsplan for å sikre samvirkingsevne på det felles marked. På nasjonalt plan er medlemsstatene underlagt bestemmelsene i direktiv 98/34/EF. Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/47/EF av 24. oktober 1995 om bruk av standarder for overføring av fjernsynssignaler⁽¹⁾ pålegger ikke et særlig overføringssystem for digitalfjernsyn eller særskilte krav til tilhørende tjenester. Gjennom gruppen for digitalfjernsynssending (DVG) har deltakerne på det europeiske markedet utviklet et sett av overføringssystemer for fjernsyn som er standardisert av Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjoner (ETSI) og er blitt til anbefalinger fra Den internasjonale teleunion (ITU). Et vedtak om å gjøre anvendelsen av slike standarder obligatorisk bør først gjøres etter en bred offentlig høring. Framgangsmåter for standardisering i henhold til dette direktiv berører ikke bestemmelsene i direktiv 1999/5/EF, rådsdirektiv 73/23/EØF av 19. februar 1973 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om elektrisk utstyr bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser⁽²⁾ og rådsdirektiv 89/336/EØF av 3. mai 1989 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om elektromagnetisk kompatibilitet⁽³⁾.
- 31) Samvirkingsevnen mellom interaktive digitalfjernsynstjenester og avansert digitalfjernsynsutstyr på forbrukernivå bør fremmes for å sikre fri bevegelighet for informasjon, mediemangfold og kulturelt mangfold. Det er ønskelig at forbrukerne skal kunne motta alle interaktive digitalfjernsynstjenester, uansett overføringsmåte, idet det tas hensyn til teknologisk nøytralitet, framtidig teknologisk utvikling, nødvendigheten av å fremme innføringen av digitalfjernsyn og konkurransesituasjonen på markedene for digitalfjernsynstjenester. Operatører av interaktive digitalfjernsynsplattformer bør tilstrebe å benytte et åpent programgrensesnitt (API) som er i samsvar med standarder eller spesifikasjoner fastsatt av en europeisk standardiseringsorganisasjon. Overgangen fra gjeldende API til nye API bør fremmes og organiseres, f.eks. ved hjelp av avtaler mellom berørte markedsdeltakere. Åpne API fremmer samvirkingsevnen, dvs. evnen til å overføre det interaktive innholdet mellom nye overføringssystemer, samt innholdets fulle funksjonalitet på avansert digitalfjernsynsutstyr. Det bør imidlertid tas hensyn til at det er nødvendig ikke å hindre mottakerutstyrets funksjon og verne dette mot skadelige angrep, f.eks. av virus.
- 32) Ved en eventuell tvist mellom foretak i en medlemsstat på et område som omfattes av dette direktiv eller av særdirrektivene, f.eks. med hensyn til forpliktelser i forbindelse med tilgang og samtrafikk eller metoder for overføring av abonnentlister, bør en skadelidende part som har forhandlet i god tro uten å komme fram til enighet, ha mulighet til å anmode en nasjonal reguleringsmyndighet om å løse tvisten. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør kunne pålegge partene en løsning. Når en nasjonal reguleringsmyndighet griper inn for å løse en tvist mellom foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester i en medlemsstat, bør den ha som mål å sikre at de forpliktelser som følger av dette direktiv eller av særdirrektivene overholdes.
- 33) I tillegg til den klageadgang som følger av nasjonal lovgivning eller av fellesskapsretten, må det finnes en enkel framgangsmåte som kan anvendes på anmodning fra en av partene i tvisten for å løse tverrnasjonale tvister som ligger utenfor myndigheten til en enkelt nasjonal reguleringsmyndighet.
- 34) ONP-komiteen nedsatt ved artikkel 9 i direktiv 90/387/EØF og Lisenskomiteen nedsatt ved artikkel 14 i europaparlaments- og rådsdirektiv 97/13/EF av 10. april 1997 om en felles ramme for generelle tillatelser og individuelle lisenser for teletjenester⁽⁴⁾ bør erstattes av en enkelt komité.
- 35) For å kunne samarbeide full ut bør de nasjonale reguleringsmyndigheter og de nasjonale konkurransemyndigheter utveksle de opplysninger som er nødvendige for å anvende bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene. Når det gjelder opplysningene som utveksles, bør mottakermyndigheten sikre den samme grad av fortrolighet som avsendermyndigheten.
- 36) Kommisjonen har meddelt at den har til hensikt å opprette en europeisk gruppe av reguleringsmyndigheter for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, som vil være en hensiktsmessig ordning for å fremme samarbeid og samordning mellom de nasjonale reguleringsmyndigheter med henblikk på å fremme utviklingen av det indre marked for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester og oppnå en ensartet anvendelse av bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene i alle medlemsstater, særlig på områder der den nasjonale lovgivningen som iverksetter fellesskapsretten tillegger de nasjonale reguleringsmyndigheter omfattende skjønnsmyndighet ved anvendelsen av de relevante regler.

⁽¹⁾ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 51.

⁽²⁾ EFT L 77 av 26.3.1973, s. 29.

⁽³⁾ EFT L 139 av 23.5.1989, s. 19.

⁽⁴⁾ EFT L 117 av 7.5.1997, s. 15.

37) De nasjonale reguleringsmyndigheter bør anmodes om å samarbeide med hverandre og med Kommissjonen på en åpen måte for å sikre en ensartet anvendelse av bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene i alle medlemsstater. Dette samarbeidet kan blant annet skje innenfor Kommunikasjonskomiteen eller en europeiske gruppe av reguleringsmyndigheter. Medlemsstatene bør bestemme hvilke organer som utgjør de nasjonale reguleringsmyndigheter i henhold til dette direktiv og særdirrektivene.

38) Tiltak som kan påvirke handelen mellom medlemsstatene er tiltak som kan ha en direkte eller indirekte, faktisk eller potensiell innvirkning på handelsmønsteret mellom medlemsstatene på en slik måte at de utgjør en hindring for det felles marked. Dette omfatter tiltak som har en vesentlig innvirkning på operatører eller brukere i andre medlemsstater, dvs. blant annet tiltak som berører prisene for brukere i andre medlemsstater, tiltak som påvirker muligheten for et foretak som er etablert i en annen medlemsstat til å tilby en elektronisk kommunikasjonstjeneste, særlig tiltak som påvirker muligheten til å tilby tverrnasjonale tjenester, samt tiltak som påvirker markedsstrukturene eller markedsadgangen og dermed får følger for foretak i andre medlemsstater.

39) Bestemmelsene i dette direktiv bør tas opp til ny vurdering med jevne mellomrom, særlig for å bestemme om det er nødvendig å endre dem for å ta hensyn til den teknologiske utviklingen eller markedsituasjonen.

40) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommissjonen⁽¹⁾.

41) Siden målene med de planlagte tiltakene, som er å opprette harmoniserte rammeregler for elektroniske kommunikasjonstjenester, elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser og tjenester, ikke i tilstrekkelig grad kan nås av medlemsstatene og derfor bedre kan gjennomføres på fellesskapsplan på grunn av omfanget og virkningene av tiltakene, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som omhandlet i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet som angitt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.

42) Visse direktiver og vedtak på dette området bør oppheves.

43) Kommissjonen bør overvåke overgangen fra gjeldende rammeregler til de nye rammereglene og kan særlig, når tiden er inne, framlegge et forslag om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2887/2000 av 18. desember 2000 om atskilt tilgang til aksesslinjen⁽²⁾

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

KAPITTEL I

VIRKEOMRÅDE, MÅL OG DEFINISJONER

Artikkel 1

Mål og virkeområde

1. Ved dette direktiv innføres det harmoniserte rammeregler for elektroniske kommunikasjonstjenester, elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser og tjenester. I dette direktiv fastsettes oppgavene til de nasjonale reguleringsmyndigheter, og det fastsettes en rekke framgangsmåter med henblikk på å sikre en harmonisert anvendelse av rammereglene i hele Fellesskapet.

2. Dette direktiv og særdirrektivene berører ikke forpliktelser pålagt ved nasjonal lovgivning i henhold til fellesskapsretten eller ved fellesskapsretten med hensyn til tjenester som tilbys via elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.

3. Dette direktiv og særdirrektivene berører ikke tiltak truffet på fellesskapsplan eller på nasjonalt plan i henhold til fellesskapsretten for å nå mål av allmenn interesse, særlig når det gjelder regler for innhold og den audiovisuelle politikk.

4. Dette direktiv og særdirrektivene berører ikke bestemmelsene i direktiv 1999/5/EF.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

a) «elektronisk kommunikasjonsnett»: overføringssystemer og eventuelt utstyr til svitsjing eller ruting samt andre ressurser som gjør det mulig å overføre signaler via kabel, via radio, optisk eller ved hjelp av andre elektromagnetiske midler, herunder satellittnett, jordbaserte fastnett (linje- og pakkesvitsjede, herunder Internett) og jordbaserte mobilnett, elektrisitetsnett, forutsatt at de brukes til å

⁽¹⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

⁽²⁾ EFT L 336 av 30.12.2000, s. 4.

- overføre signaler, nett som brukes til kringkasting over radio eller fjernsyn samt kabelfjernsynsnett, uansett hvilken type informasjon som overføres,
- b) «tverrnasjonale markeder»: markeder definert i samsvar med artikkel 15 nr. 4, som omfatter Fellesskapet eller en vesentlig del av dette,
- c) «elektronisk kommunikasjonstjeneste»: en tjeneste som normalt leveres mot betaling, og som utelukkende eller hovedsakelig består av overføring av signaler via elektroniske kommunikasjonsnett, herunder telekommunikasjonstjenester og overføringstjenester på nett som brukes til kringkasting, men ikke tjenester som består i å levere innhold ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester eller utøve redaktøransvar over slikt innhold; det omfatter ikke informasjonssamfunnstjenester som definert i artikkel 1 i direktiv 98/34/EF, som ikke utelukkende eller hovedsakelig består i overføring av signaler via elektroniske kommunikasjonsnett,
- d) «offentlig kommunikasjonsnett»: et elektronisk kommunikasjonsnett som utelukkende eller hovedsakelig brukes til å levere offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester,
- e) «tilhørende ressurser»: ressurser knyttet til et elektronisk kommunikasjonsnett og/eller en elektronisk kommunikasjonstjeneste som muliggjør og/eller støtter levering av tjenester via dette nettet og/eller denne tjenesten; det omfatter systemer for betinget tilgang og elektroniske programoversikter,
- f) «system for betinget tilgang»: tekniske tiltak og/eller innretninger som gjør tilgang til en beskyttet radio- eller fjernsynstjeneste i forståelig form betinget av abonnement eller en annen form for individuell forhåndstillatelse,
- g) «nasjonal reguleringsmyndighet»: det organ eller de organer som av en medlemsstat har fått ansvar for reguleringsoppgavene pålagt i dette direktiv og i særdirrektivene,
- h) «bruker»: enhver fysisk eller juridisk person som bruker eller anmoder om en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste,
- i) «forbruker»: enhver fysisk person som bruker eller anmoder om en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste til formål som ikke har forbindelse med vedkommendes forretnings- eller yrkesvirksomhet,
- j) «leveringspliktige tjenester»: et minste sett av tjenester som definert i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) av en bestemt kvalitet som er tilgjengelige for alle brukere uansett geografisk plassering og til en overkommelig pris i lys av særskilte nasjonale forhold,
- k) «abonnent»: enhver fysisk eller juridisk person som har inngått en kontrakt med en tilbyder av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester om levering av slike tjenester,
- l) «særdirrektiver»: direktiv 2002/20/EF (tillatelsesdirektivet), direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet), direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) og direktiv 97/66/EF,
- m) «levering av et elektronisk kommunikasjonsnett»: opprettelse, drift, kontroll eller det å stille til rådighet et slikt nett,
- n) «sluttbruker»: en bruker som ikke tilbyr offentlige kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester,
- o) «avansert digitalfjernsynsutstyr»: enhver dekode som er beregnet på tilkoping til et fjernsynsapparat eller ethvert digitalfjernsynsapparat med innebygd dekode som er beregnet på mottak av interaktive digitalfjernsynstjenester,
- p) «programgrensesnitt (API)»: programvaregrensesnitt mellom programmer, som leveres av senderselskaper eller tjenestetilbydere, og ressursene i det avanserte digitalfjernsynsutstyret for digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester.

KAPITTEL II

NASJONALE REGULERINGSMYNDIGHETER

Artikkel 3

Nasjonale reguleringsmyndigheter

1. Medlemsstatene skal sørge for at alle oppgaver som er pålagt de nasjonale reguleringsmyndigheter i dette direktiv og i særdirrektivene, utføres av vedkommende organ.
2. Medlemsstatene skal garantere de nasjonale reguleringsmyndigheters uavhengighet ved å sørge for at disse er rettslig atskilt fra og funksjonelt uavhengige av alle organisasjoner som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett, elektronisk kommunikasjonstjenester eller elektroniske kommunikasjonstjenester. Medlemsstater som beholder eierskapet til eller kontrollen over foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og/eller elektroniske kommunikasjonstjenester, skal sørge for et faktisk strukturelt skille mellom reguleringsfunksjonen på den ene siden og virksomhet knyttet til eierskap eller ledelse av disse foretakene på den andre siden.
3. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter utøver sin myndighet på en upartisk og åpen måte.
4. Medlemsstatene skal offentliggjøre hvilke oppgaver som skal utføres av de nasjonale reguleringsmyndigheter på en lett tilgjengelig måte, særlig når oppgavene er tillagt flere

organer. Dersom det er aktuelt, skal medlemsstatene sørge for samråd og samarbeid om saker av felles interesse mellom disse myndigheter samt mellom disse myndigheter og de nasjonale myndigheter med ansvar for gjennomføring av konkurranseretten og de nasjonale myndigheter med ansvar for gjennomføring av forbrukervernretten. Når mer enn én myndighet har kompetanse til å behandle disse sakene, skal medlemsstatene sørge for at hver enkelt myndighets respektive oppgaver offentliggjøres på en lett tilgjengelig måte.

5. De nasjonale reguleringsmyndigheter og de nasjonale konkurransemyndigheter skal gi hverandre de opplysninger som er nødvendige for anvendelsen av bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene. Når det gjelder opplysningene som utveksles, skal mottakermyndigheten sikre den samme grad av fortrolighet som avsendermyndigheten.

6. Medlemsstatene skal melde alle nasjonale reguleringsmyndigheter som har fått ansvar for å gjennomføre oppgavene som følger av dette direktiv og av særdirrektivene til Kommissjonen sammen med deres respektive ansvar.

Artikkel 4

Klageadgang

1. Medlemsstatene skal sørge for at det finnes effektive ordninger på nasjonalt plan som gjør det mulig for alle brukere eller foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og/eller elektroniske kommunikasjonstjenester, og som berøres av et vedtak gjort av en nasjonal reguleringsmyndighet, å klage vedtaket inn for et organ som er uavhengig av de berørte parter. Organet, som kan være en domstol, skal ha den sakkunnskap som er nødvendig for å kunne gjennomføre sine oppgaver. Medlemsstatene skal sørge for at det tas behørig hensyn til sakens fakta, og at det finnes en effektiv klageordning. Vedtaket gjort av den nasjonale reguleringsmyndighet skal opprettholdes til klagesaken er avgjort, med mindre klageorganet vedtar noe annet.

2. Når klageorganet nevnt i nr. 1 ikke har karakter av å være en domstol, skal dets beslutninger alltid begrunnes skriftlig. I slike tilfeller kan beslutningene også klages inn for en domstol i henhold til traktatens artikkel 234.

Artikkel 5

Framlegging av opplysninger

1. Medlemsstatene skal sørge for at foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og elektroniske kommunikasjonstjenester, oversender de nødvendige opplysninger, herunder økonomiske opplysninger, slik at de nasjonale reguleringsmyndigheter kan sikre samsvar med bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene eller med vedtak gjort i henhold til nevnte direktiver. Disse foretakene skal på anmodning framlegge slike opplysninger omgående, samtidig som de overholder de frister og det detaljnivå som

den nasjonale reguleringsmyndighet krever. Opplysningene som den nasjonale reguleringsmyndighet anmoder om, skal stå i forhold til det gjennomføringen av denne oppgaven krever. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal begrunne sin anmodning om opplysninger.

2. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter etter begrunnet anmodning fra Kommissjonen framlegger de nødvendige opplysninger slik at Kommissjonen kan gjennomføre sine oppgaver i henhold til traktaten. Opplysningene som Kommissjonen anmoder om, skal stå i forhold til det gjennomføringen av disse oppgavene krever. Når de framlagte opplysninger omhandler opplysninger som tidligere er oversendt av foretak på anmodning fra den nasjonale reguleringsmyndighet, skal disse foretakene underrettes om dette. I den grad det er nødvendig skal Kommissjonen gjøre de framlagte opplysningene tilgjengelige for en annen slik myndighet i en annen medlemsstat, med mindre myndigheten som har gitt opplysningene har anmodet uttrykkelig om det motsatte og begrunnet anmodningen.

Med forbehold for kravene fastsatt i nr. 3, skal medlemsstatene sørge for at opplysninger oversendt til en nasjonal reguleringsmyndighet kan gjøres tilgjengelige for en annen reguleringsmyndighet i samme medlemsstat eller i en annen medlemsstat på begrunnet anmodning, når dette er nødvendig for at disse myndigheter skal kunne utøve sitt ansvar i henhold til fellesskapsretten.

3. Når en nasjonal reguleringsmyndighet anser opplysninger som fortrolige i henhold til Fellesskapets regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter, skal Kommissjonen og de berørte nasjonale reguleringsmyndigheter sørge for den samme fortrolighet.

4. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter offentliggjør opplysninger som kan bidra til å skape et åpent konkurransemarked, i samsvar med nasjonale regler for offentlig tilgang til opplysninger og i henhold til Fellesskapets regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter.

5. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal offentliggjøre vilkårene for offentlig tilgang til opplysninger som nevnt i nr. 4, herunder framgangsmåtene for å få slik tilgang.

Artikkel 6

Hørings- og innsynsordning

Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter, når de i henhold til dette direktiv eller særdirrektivene har til hensikt å treffe tiltak som har en vesentlig innvirkning på det aktuelle marked, gir de berørte parter anledning til å framlegge sine merknader til utkastet til tiltak innen en rimelig frist, unntatt i tilfellene som omfattes av artikkel 7 nr. 6 eller artikkel 20 eller 21. De nasjonale

reguleringsmyndigheter skal offentliggjøre de nasjonale høringsordningene. Medlemsstatene skal sørge for at det opprettes ett informasjonssted som gir tilgang til alle pågående høringer. Resultatene av høringer skal offentliggjøres av den nasjonale reguleringsmyndighet, med mindre det dreier seg om fortrolige opplysninger i henhold til fellesskapsretten og nasjonal lovgivning om forretningshemmeligheter.

Artikkel 7

Konsolidering av det indre marked for elektronisk kommunikasjon

1. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal under utførelsen av de oppgaver de er pålagt i henhold til dette direktiv eller særdirrektivene, ta størst mulig hensyn til målene angitt i artikkel 8, herunder dem som gjelder det indre markedes virkemåte.

2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal bidra til utviklingen av det indre marked gjennom et åpent samarbeid med hverandre og med Kommisjonen for å sikre en ensartet anvendelse av bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene i alle medlemsstater. Med henblikk på dette skal de særlig arbeide for å bli enige om hvilke typer virkemidler og løsninger som er best egnet til å håndtere de enkelte typer markedssituasjoner.

3. I tillegg til høringen nevnt i artikkel 6, skal en nasjonal reguleringsmyndighet, når den har til hensikt å treffe et tiltak

- a) som hører under artikkel 15 eller 16 i dette direktiv, artikkel 5 eller 8 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) eller artikkel 16 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester), og
- b) som vil få innvirkning på handelen mellom medlemsstatene,

samtidig stille utkastet til tiltak og begrunnelsen for dette til rådighet for Kommisjonen og de nasjonale reguleringsmyndigheter i de andre medlemsstatene i samsvar med artikkel 5 nr. 3, og underrette Kommisjonen og de andre nasjonale reguleringsmyndigheter om dette. De nasjonale reguleringsmyndigheter og Kommisjonen kan komme med sine merknader overfor den berørte nasjonale reguleringsmyndighet bare innen en frist på én måned eller innen fristen nevnt i artikkel 6, dersom denne er lengre. Fristen på én måned kan ikke forlenges.

4. Når det planlagte tiltaket omhandlet i nr. 3 har som mål å

- a) definere et aktuelt marked som avviker fra markedene nevnt i rekommandasjonen vedtatt i samsvar med artikkel 15 nr. 1, eller

- b) bestemme om et foretak, enten alene eller sammen med andre, skal anses for å ha en sterk markedsstilling i henhold til artikkel 16 nr. 3, 4 eller 5,

og vil få innvirkning på handelen mellom medlemsstatene, samt når Kommisjonen har angitt overfor den nasjonale reguleringsmyndighet at den anser utkastet til tiltak som en hindring for det felles marked, eller at den er i alvorlig tvil om tiltaket er forenlig med fellesskapsretten og særlig med målene nevnt i artikkel 8, skal vedtakelsen av utkastet til tiltak utsettes i ytterligere to måneder. Denne fristen kan ikke forlenges. Innenfor dette tidsrommet kan Kommisjonen treffe en beslutning om å anmode den berørte nasjonale reguleringsmyndighet om å trekke tilbake utkastet til tiltak etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2. Denne beslutningen skal følges av en detaljert og objektiv analyse av grunnene til at Kommisjonen mener at utkastet til tiltak ikke bør vedtas, samt nøyaktige forslag til endringer av utkastet til tiltak.

5. Den berørte nasjonale reguleringsmyndighet skal ta størst mulig hensyn til merknadene fra de andre nasjonale reguleringsmyndigheter og fra Kommisjonen, og med unntak av tilfellene nevnt i nr. 4, kan den vedta det endelige utkastet til tiltak som skal oversendes til Kommisjonen.

6. I unntakstilfeller kan en nasjonal reguleringsmyndighet som unntak fra framgangsmåten fastsatt i nr. 3 og 4, når den anser at det er behov for hastetiltak for å opprettholde konkurransen og verne brukernes interesser, umiddelbart vedta passende tiltak som skal gjelde bare i et begrenset tidsrom. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal omgående oversende de behørig begrunnede tiltakene til Kommisjonen og til de andre nasjonale reguleringsmyndigheter. Et vedtak gjort av den nasjonale reguleringsmyndighet om å gjøre disse tiltakene permanente eller forlenge deres gyldighetsperiode, skal være omfattet av bestemmelsene i nr. 3 og 4.

KAPITTEL III

DE NASJONALE REGULERINGSMYNDIGHETERS OPPGAVER

Artikkel 8

Alminnelige mål og reguleringsprinsipper

1. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter under utførelsen av reguleringsoppgavene angitt i dette direktiv og i særdirrektivene, treffer alle rimelige tiltak med henblikk på å nå målene angitt i nr. 2, 3 og 4. Tiltakene skal stå i forhold til disse målene.

Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter under utførelsen av

reguleringsoppgavene angitt i dette direktiv og i særdirrektivene, særlig slike som har som mål å sikre effektiv konkurranse, tar størst mulig hensyn til at regelverket bør være teknologisk nøytralt.

De nasjonale reguleringsmyndigheter kan, innenfor rammen av sin myndighet, bidra til at det gjennomføres en politikk som har som mål å fremme kulturelt og språklig mangfold og mediemangfold.

2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal fremme konkurransen innen levering av elektroniske kommunikasjonsnett og elektroniske kommunikasjonstjenester samt tilhørende ressurser og tjenester, særlig ved å

- a) sørge for størst mulig utbytte for brukerne, herunder funksjonshemmede brukere, med hensyn til valgmuligheter, pris og kvalitet,
- b) sørge for at konkurransen ikke vris eller begrenses innenfor sektoren for elektronisk kommunikasjon,
- c) fremme effektive investeringer i infrastruktur og støtte nyskaping, og
- d) fremme effektiv bruk og forvaltning av radiofrekvenser og nummerressurser.

3. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal bidra til utviklingen av det indre marked, særlig ved å

- a) fjerne gjenværende hindringer for levering av elektroniske kommunikasjonsnett, tilhørende ressurser og tjenester samt elektroniske kommunikasjonstjenester på det europeiske plan,
- b) oppfordre til oppbygging og utvikling av transeuropeiske nett og samvirkingsevne mellom felleseuropeiske tjenester samt ende-til-ende-forbindelse,
- c) sørge for at foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester, behandles likt under lignende forhold,
- d) samarbeide med hverandre og med Kommissjonen på en åpen måte for å sikre utvikling av en ensartet reguleringspraksis og en ensartet anvendelse av dette direktiv og av særdirrektivene.

4. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal fremme interessene til borgerne i Den europeiske union, særlig ved å

- a) sikre at alle har tilgang til leveringspliktige tjenester som angitt i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester),
- b) sikre et omfattende vern av forbrukerne i deres forhold til leverandørene, særlig ved å sikre enkle og rimelige

framgangsmåter for tvisteløsning som iverksettes av et organ som er uavhengig av de berørte parter,

- c) bidra til å sikre et omfattende vern av personopplysninger og opplysninger om privatliv,
- d) oppfordre til at det gis klare opplysninger, særlig ved å kreve innsyn med hensyn til avgifter og vilkår for bruk av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester,
- e) ivareta behovene til bestemte sosiale grupper, særlig funksjonshemmede brukere, og
- f) sikre de offentlige kommunikasjonsnettene integritet og sikkerhet.

Artikkel 9

Forvaltning av radiofrekvenser til elektroniske kommunikasjonstjenester

1. Medlemsstatene skal sørge for en effektiv forvaltning av radiofrekvenser til elektroniske kommunikasjonstjenester på sitt territorium i samsvar med artikkel 8. De skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter fordeler og tildeler slike radiofrekvenser på grunnlag av passende objektive kriterier som sikrer innsyn og likebehandling.

2. Medlemsstatene skal fremme harmoniseringen av radiofrekvensbruken i hele Fellesskapet på en måte som ivaretar behovet for å sikre en effektiv bruk av radiofrekvenser i samsvar med vedtak nr. 676/2002/EF (radiospektrumvedtaket).

3. Medlemsstatene kan gi foretak mulighet til å overdra bruksrettigheter til radiofrekvenser til andre foretak.

4. Medlemsstatene skal sørge for at et foretak som har til hensikt å overdra bruksrettigheter til radiofrekvenser, gir melding om dette til den nasjonale reguleringsmyndighet som har ansvar for tildelingen av frekvenser, og at alle overdragelser skjer i samsvar med framgangsmåtene fastsatt av den nasjonale reguleringsmyndighet, og offentliggjøres. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at konkurransen ikke vris som følge av slike overdragelser. Dersom bruken av en radiofrekvens er harmonisert ved anvendelse av vedtak nr. 676/2002/EF (radiospektrumvedtaket) eller gjennom andre fellesskapstiltak, skal slike overdragelser ikke føre til noen endring i bruken av radiofrekvensen.

Artikkel 10

Numre, navn og adresser

1. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter styrer tildelingen av alle nasjonale

nummerressurser og forvaltningen av nasjonale nummerplaner. Medlemsstatene skal sikre levering av tilstrekkelige numre og nummerserier til alle offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons tjenester. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal fastsette objektive framgangsmåter for tildeling av nasjonale nummerressurser som sikrer innsyn og likebehandling.

2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal sørge for at nummerplaner og tilhørende framgangsmåter iverksettes på en måte som sikrer likebehandling av alle tilbydere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons tjenester. Medlemsstatene skal særlig sikre at et foretak som har fått tildelt en nummerserie, ikke forskjellsbehandler andre tilbydere av elektroniske kommunikasjons tjenester med hensyn til nummersekvenser som gir tilgang til deres tjenester.

3. Medlemsstatene skal sørge for offentliggjøring av nasjonale nummerplaner og alle senere tilføyelser eller endringer av disse, med forbehold bare for begrensninger pålagt av hensyn til nasjonal sikkerhet.

4. Medlemsstatene skal støtte harmoniseringen av nummerressurser i Fellesskapet når det er nødvendig for å fremme utviklingen av felleseuropeiske tjenester. Kommisjonen kan treffe hensiktsmessige tekniske gjennomføringstiltak på området etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3.

5. Når det er hensiktsmessig for å sikre tjenestenes globale samvirkningsevne, skal medlemsstatene samordne sine standpunkter i internasjonale organisasjoner og organer som treffer beslutninger om problemer med hensyn til numre, navn og adresser i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.

Artikkel 11

Framføringsrettigheter

1. Medlemsstatene skal sørge for at når vedkommende myndighet behandler

- en søknad om tildeling av rettigheter til å installere ressurser på, over eller under offentlig eller privat eiendom, til et foretak som har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, eller
- en søknad om tildeling av rettigheter til å installere ressurser på, over eller under offentlig eiendom, til et foretak som har tillatelse til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett som ikke er offentlig tilgjengelige,

skal myndigheten

- treffe sin beslutning på grunnlag av offentlig tilgjengelige framgangsmåter som sikrer innsyn og anvendes uten forskjellsbehandling og uten forsinkelse, og

- følge prinsippene om innsyn og likebehandling når den knytter visse vilkår til slike rettigheter.

Ovennevnte framgangsmåter kan variere, avhengig av om søkeren er tilbyder av offentlige kommunikasjonsnett eller ikke.

2. Medlemsstatene skal sørge for at det i tilfeller der offentlige eller lokale myndigheter beholder eierskapet eller kontrollen over foretak som driver elektroniske kommunikasjonsnett og/eller tilbyr elektroniske kommunikasjons tjenester, er et effektivt strukturelt skille mellom rettighetsoverdragelsesfunksjonen nevnt i nr. 1 og virksomhet knyttet til eierskap eller kontroll.

3. Medlemsstatene skal sikre at det finnes effektive ordninger som gjør det mulig for foretak å klage beslutninger om overdragelse av rettigheter til å installere ressurser inn for et organ som er uavhengig av de berørte parter.

Artikkel 12

Samlokalisering og felles bruk av ressurser

1. Når et foretak som leverer elektroniske kommunikasjonsnett i henhold til nasjonal lovgivning har rett til å installere ressurser på, over eller under offentlig eller privat eiendom, eller kan benytte en framgangsmåte for ekspropriasjon eller bruk av eiendom, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter oppfordre til felles bruk av ressursene eller eiendommen.

2. Medlemsstatene kan, særlig når foretakene ikke har tilgang til brukbare alternative løsninger av hensyn til miljøvern, helsevern eller vern av offentlig sikkerhet, eller av hensyn til mål for byplanlegging eller arealplanlegging, pålegge et foretak som driver et elektronisk kommunikasjonsnett felles bruk av ressurser eller eiendom (herunder fysisk samlokalisering), eller treffe tiltak for å lette samordningen av bygg og anlegg, bare etter et tilstrekkelig tidsrom med offentlig høring der alle berørte parter skal ha mulighet til å uttale seg. Slike ordninger for felles bruk eller samordning kan omfatte regler for fordeling av kostnadene ved den felles bruken av ressursene eller av eiendommen.

Artikkel 13

Atskilte regnskaper og finansiell rapportering

1. Medlemsstatene skal kreve at foretak som tilbyr offentlige kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons tjenester, og som har særretter eller eneretter til å tilby tjenester innenfor andre sektorer i den samme eller i en annen medlemsstat,

- a) fører atskilte regnskaper for virksomhet knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjons tjenester i samme omfang som ville vært påkrevd dersom virksomheten ble utøvd av rettslig uavhengige selskaper, slik at det er mulig å identifisere alle kostnads- og inntektselementer, sammen med det anvendte beregningsgrunnlaget og de detaljerte fordelingsmetoder som er brukt i forbindelse med selskapenes virksomhet innen levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjons tjenester, herunder en spesifisert fordeling av anleggsmidler og strukturkostnader, eller
- b) innfører et strukturelt skille for virksomhet knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjons tjenester.

Medlemsstatene kan velge ikke å anvende kravene nevnt i første ledd på foretak som har en årlig omsetning innen virksomhet knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjons tjenester i medlemsstatene på mindre enn 50 millioner euro.

2. Foretak som tilbyr offentlige kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons tjenester, og som ikke omfattes av kravene i selskapsretten og ikke oppfyller kriteriene som gjelder for små og mellomstore bedrifter i henhold til fellesskapsrettens regnskapsregler, skal utarbeide finansielle rapporter som skal gjennomgå en uavhengig revisjon og offentliggjøres. Revisjonen skal gjennomføres i samsvar med gjeldende fellesskapsregler og nasjonale regler.

Dette krav skal også gjelde for atskilte regnskaper i henhold til nr. 1 første ledd bokstav a).

KAPITTEL IV

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 14

Foretak med en sterk markedsstilling

1. Nr. 2 og 3 i denne artikkel får anvendelse når de nasjonale reguleringsmyndigheter i henhold til særdiriktivene skal bestemme om en operatør har en sterk markedsstilling etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 16.
2. Et foretak skal anses for å ha en sterk markedsstilling dersom det alene eller sammen med andre har det som svarer til en dominerende stilling, dvs. at foretaket har en økonomisk styrke som gir det mulighet til i betydelig grad å opptre uavhengig av konkurrenter, kunder og i siste instans forbrukerne.

Særlig skal de nasjonale reguleringsmyndigheter, når de foretar en vurdering for å bestemme om to eller flere foretak sammen har en dominerende stilling på et marked, handle i samsvar med bestemmelsene i fellesskapsretten og ta størst mulig hensyn til retningslinjene for markedsanalyse og vurdering av sterk markedsstilling offentliggjort av Kommisjonen i samsvar

med artikkel 15. Kriteriene som skal anvendes ved en slik vurdering, er angitt i vedlegg II.

3. Når et foretak har en sterk markedsstilling på et bestemt marked, kan det også anses for å ha en sterk markedsstilling på et nært tilknyttet marked når forbindelsene mellom de to markedene gjør det mulig å overføre markedsstillingen på det ene markedet til det andre markedet og på den måten styrke foretakets markedsstilling.

Artikkel 15

Framgangsmåte for definering av markeder

1. Etter offentlig høring og samråd med de nasjonale reguleringsmyndigheter skal Kommisjonen vedta en rekommandasjon om relevante produkt- og tjenestemarkeder (heretter kalt «rekommandasjonen»). I samsvar med vedlegg I skal rekommandasjonen angi produkt- og tjenestemarkeder i sektoren for elektronisk kommunikasjon som har særtrekk som kan berettiggjøre innføring av lovgivningsmessige forpliktelser fastsatt i særdiriktivene, uten at det berører markeder som i særlige tilfeller kan defineres i henhold til konkurranseretten. Kommisjonen skal definere markedene i samsvar med konkurranserettenes prinsipper.

Kommisjonen skal ta rekommandasjonen opp til ny vurdering med jevne mellom.

2. Senest på datoen for ikrafttreddelsen av dette direktiv skal Kommisjonen offentliggjøre retningslinjer for markedsanalyse og vurdering av sterk markedsstilling (heretter kalt «retningslinjer») som skal være i samsvar med prinsippene i konkurranseretten.

3. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal ta størst mulig hensyn til rekommandasjonen og retningslinjene ved definering av relevante markeder tilpasset de nasjonale forhold, særlig relevante geografiske markeder på deres territorium, i samsvar med konkurranserettenes prinsipper. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal følge framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7 før de definerer markeder som avviker fra markedene angitt i rekommandasjonen.

4. Etter samråd med de nasjonale reguleringsmyndigheter kan Kommisjonen gjøre et vedtak som angir tverrnasjonale markeder, etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3.

Artikkel 16

Framgangsmåte for markedsanalyse

1. Snarest mulig etter vedtakelsen av rekommandasjonen eller etter en eventuell ny vurdering av denne, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter gjennomføre en analyse

av de relevante markeder der de tar størst mulig hensyn til retningslinjene. Når det er hensiktsmessig, skal medlemsstatene sørge for at analysen gjennomføres i samarbeid med de nasjonale konkurransemyndigheter.

2. Når en nasjonal reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 16, 17, 18 eller 19 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) eller med artikkel 7 eller 8 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) skal avgjøre om forpliktelser for foretak skal pålegges, opprettholdes, endres eller oppheves, skal den på grunnlag av markedsanalysen nevnt i nr. 1 i denne artikkel bestemme om det er effektiv konkurranse på det relevante markedet.

3. Når en nasjonal reguleringsmyndighet fastslår at det er effektiv konkurranse på et marked, skal den ikke pålegge eller opprettholde noen av de særegne lovgivningsmessige forpliktelsene nevnt i nr. 2. I tilfeller der det allerede finnes sektorvise lovgivningsmessige forpliktelser, skal den oppheve disse forpliktelsene for foretak på det relevante markedet. Parter som berøres av en slik oppheving av forpliktelser, skal underrettes om dette innen en rimelig frist.

4. Når en nasjonal reguleringsmyndighet bestemmer at det ikke er effektiv konkurranse på et relevant marked, skal den identifisere foretak med en sterk markedsstilling på dette markedet i samsvar med artikkel 14 og pålegge disse foretakene særegne, hensiktsmessige lovgivningsmessige forpliktelser, som nevnt i nr. 2 i denne artikkel, eller opprettholde eller endre slike forpliktelser dersom de allerede er pålagt.

5. Ved tverrnasjonale markeder som angitt i vedtaket nevnt i artikkel 15 nr. 4, skal de berørte nasjonale reguleringsmyndigheter gjennomføre markedsanalysen i fellesskap, samtidig som de tar størst mulig hensyn til retningslinjene, og de skal i fellesskap avgjøre om sektorvise lovgivningsmessige forpliktelser, som nevnt i nr. 2 i denne artikkel, skal pålegges, opprettholdes, endres eller oppheves.

6. Tiltak truffet i samsvar med nr. 3, 4 og 5 skal omfattes av framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7.

Artikkel 17

Standardisering

1. Kommisjonen skal, etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2, opprette og offentliggjøre i *De Europeiske Fellesskaps Tidende* en liste over standarder og/eller spesifikasjoner som skal danne grunnlag for å fremme et harmonisert tilbud av elektroniske kommunikasjonsnett og elektroniske kommunikasjonstjenester med tilhørende ressurser og tjenester. Om nødvendig kan Kommisjonen etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2, og etter samråd med komiteen nedsatt ved direktiv 98/34/EF, anmode de europeiske standardiseringsorganisasjoner [Den europeiske standardiseringsorganisasjon (CEN), Den europeiske komité for elektroteknisk standardisering (CENELEC) og Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjoner (ETSI)] om å utarbeide standarder.

2. Medlemsstatene skal fremme bruken av standarder og/eller spesifikasjoner som nevnt i nr. 1 ved levering av tjenester, tekniske grensesnitt og/eller nettfunksjoner når dette er strengt nødvendig for å sikre slik samvirkingsevne mellom tjenester og øke valgfriheten for brukerne.

Til det er offentliggjort standarder og/eller spesifikasjoner i samsvar med nr. 1, skal medlemsstatene fremme gjennomføringen av standarder og/eller spesifikasjoner vedtatt av de europeiske standardiseringsorganisasjoner.

Dersom det ikke finnes slike standarder og/eller spesifikasjoner, skal medlemsstatene oppfordre til gjennomføring av internasjonale standarder eller anbefalinger vedtatt av Den internasjonale teleunion (ITU), Den internasjonale standardiseringsorganisasjon (ISO) eller Den internasjonale elektrotekniske standardiseringsorganisasjon (CEI).

Dersom det allerede finnes internasjonale standarder, skal medlemsstatene oppfordre de europeiske standardiseringsorganisasjoner til å bruke disse standardene eller relevante deler av dem som grunnlag ved utarbeiding av nye standarder, med mindre de internasjonale standardene eller de relevante delene av dem ville være virkningsløse.

3. Dersom standardene og/eller spesifikasjonene nevnt i nr. 1 ikke er gjennomført på en riktig måte slik at samvirkingsevnen mellom tjenester ikke kan sikres i en eller flere medlemsstater, kan gjennomføringen av standardene og/eller spesifikasjonene gjøres obligatorisk etter framgangsmåten fastsatt i nr. 4, i den grad dette er strengt nødvendig for å sikre slik samvirkingsevne og øke valgfriheten for brukerne.

4. Når Kommisjonen har til hensikt å gjøre gjennomføringen av visse standarder og/eller spesifikasjoner obligatorisk, skal den offentliggjøre en kunngjøring i *De Europeiske Fellesskaps Tidende* og oppfordre alle berørte parter til å komme med sine merknader. Kommisjonen skal gjøre gjennomføringen av de relevante standardene obligatorisk etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3, ved at standardene føres opp som obligatoriske standarder i listen over standarder og/eller spesifikasjoner som offentliggjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

5. Når Kommisjonen mener at standardene og/eller spesifikasjonene nevnt i nr. 1 ikke lenger bidrar til tilbud av harmoniserte elektroniske kommunikasjonstjenester, at de ikke lenger svarer til forbrukernes behov eller at de hindrer den teknologiske utvikling, skal den fjerne dem fra listen over standarder og/eller spesifikasjoner nevnt i nr. 1 etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2.

6. Når Kommisjonen mener at standardene og/eller spesifikasjonene nevnt i nr. 4 ikke lenger bidrar til tilbud av harmoniserte elektroniske kommunikasjonstjenester, at de

ikke lenger svarer til forbrukernes behov eller at de hindrer den teknologiske utvikling, skal den fjerne dem fra listen over standarder og/eller spesifikasjoner nevnt i nr. 1 etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3.

7. Denne artikkel får ikke anvendelse på grunnleggende krav, grensesnittspesifikasjoner og harmoniserte standarder som omfattes av bestemmelsene i direktiv 1999/5/EF.

Artikkel 18

Samvirkingsevne mellom interaktive digitalfjernsynstjenester

1. Med henblikk på å fremme fri bevegelighet for informasjon, mediemangfold og kulturelt mangfold, skal medlemsstatene i samsvar med bestemmelsene i artikkel 17 nr. 2, oppfordre

- a) tilbydere av interaktive digitalfjernsynstjenester som formidles til offentligheten i Fellesskapet over interaktive digitalfjernsynsplattformer, uavhengig av overføringsmåte, til å bruke et åpent API,
- b) tilbydere av avansert digitalfjernsynsutstyr beregnet på mottak av interaktive digitalfjernsynstjenester over interaktive digitalfjernsynsplattformer, til å bruke et åpent API i samsvar med minstekravene i relevante standarder eller spesifikasjoner.

2. Med forbehold for artikkel 5 nr. 1 bokstav b) i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet), skal medlemsstatene oppfordre innehavere av API til på rettfærdige og fornuftige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, og mot et rimelig vederlag, å gjøre tilgjengelig alle opplysninger som er nødvendige for å gjøre tilbydere av interaktive digitalfjernsynstjenester i stand til å tilby tjenester som støttes av programgrensesnittet i en fullt funksjonsdyktig form.

3. Innen en frist på ett år fra anvendelsesdatoen fastsatt i artikkel 28 nr. 1 annet ledd, skal Kommisjonen undersøke virkningene av denne artikkel. Dersom samvirkingsevne og valgfrihet for forbrukerne ikke er oppnådd på en tilfredsstillende måte i en eller flere medlemsstater, kan Kommisjonen treffe tiltak etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 17 nr. 3 og 4.

Artikkel 19

Harmoniseringstiltak

1. Når Kommisjonen retter rekommandasjoner etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2 til medlemsstatene om harmonisering av gjennomføringen av dette direktiv og av særdirrektivene med henblikk på å nå målene i artikkel 8, skal medlemsstatene sørge for at den nasjonale reguleringsmyndighet tar størst mulig hensyn til rekommandasjonene når de utfører sine oppgaver. Når en nasjonal reguleringsmyndighet velger ikke å følge en rekommandasjon, skal den underrette Kommisjonen om dette og begrunne sin holdning.

2. Når Kommisjonen konstaterer at avvik i de nasjonale regler for gjennomføring av artikkel 10 nr. 4 hindrer det felles marked, kan den treffe hensiktsmessige tekniske gjennomføringstiltak etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3.

Artikkel 20

Løsning av tvister mellom foretak

1. Når det oppstår en tvist mellom foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester i en medlemsstat, i forbindelse med forpliktelser som følger av dette direktiv eller av særdirrektivene, skal den berørte nasjonale reguleringsmyndighet på anmodning fra en av partene og med forbehold for bestemmelsene i nr. 2, treffe en bindende beslutning med henblikk på å løse tvisten snarest mulig og senest innen fire måneder, unntatt under særlige omstendigheter. Den berørte medlemsstat skal kreve at alle parter samarbeider fullt og helt med den nasjonale reguleringsmyndighet.

2. Medlemsstatene kan gi de nasjonale reguleringsmyndigheter mulighet til å nekte å løse en tvist ved en bindende beslutning når det finnes andre ordninger, herunder mekling, som er bedre egnet til å løse tvisten innen rimelig tid i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal underrette partene om dette snarest mulig. Dersom tvisten ikke er løst etter fire måneder, og dersom den klagende part ikke har brakt tvisten inn for en domstol, skal den nasjonale reguleringsmyndighet på anmodning fra en av partene treffe en bindende beslutning med henblikk på å løse tvisten snarest mulig og i alle tilfeller innen en frist på fire måneder.

3. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal ved løsning av en tvist treffe beslutninger med sikte på å nå målene angitt i artikkel 8. Forpliktelser som den nasjonale reguleringsmyndighet pålegger et foretak i forbindelse med løsningen av en tvist, skal være i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv eller i særdirrektivene.

4. Beslutningentruftet av den nasjonale reguleringsmyndighet skal offentliggjøres, samtidig som det tas hensyn til forretningshemmeligheter. De berørte parter skal motta en fullstendig framstilling av grunnene for beslutningen.

5. Framgangsmåten fastsatt i nr. 1, 3 og 4 skal ikke være til hinder for at en av partene kan bringe saken inn for en domstol.

Artikkel 21

Løsning av tverrnasjonale tvister

1. Ved tverrnasjonale tvister på det området som omfattes av dette direktiv eller av særdirrektivene mellom parter som

er etablert i forskjellige medlemsstater, får framgangsmåten fastsatt i nr. 2, 3 og 4 anvendelse dersom de nasjonale reguleringsmyndigheter i minst to medlemsstater har myndighet i den aktuelle tvisten.

2. Alle parter kan framlegge tvisten for de berørte nasjonale myndigheter. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal samordne sine bestrebelser for å løse tvisten i samsvar med målene fastsatt i artikkel 8. Forpliktelse som den nasjonale reguleringsmyndighet pålegger et foretak i forbindelse med løsningen av en tvist, skal være i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv eller i særdirektivene.

3. Medlemsstatene kan gi de nasjonale reguleringsmyndigheter mulighet til i fellesskap å nekte å løse en tvist når det finnes andre ordninger, herunder mekling, som er bedre egnet til å løse tvisten innen rimelig tid i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal underrette partene om dette snarest mulig. Dersom tvisten ikke er løst etter fire måneder, og dersom parten som ber om erstatning, ikke har brakt tvisten inn for en domstol, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter på anmodning fra en av partene samordne sine tiltak med henblikk på å løse tvisten i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8.

4. Framgangsmåten fastsatt i nr. 2 skal ikke være til hinder for at en av partene kan bringe saken inn for en domstol.

Artikkel 22

Komité

1. Kommisjonen skal bistås av en komité (Kommunikasjonsskomiteen).

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 3 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.

4. Komiteen fastsetter sin forretningsorden.

Artikkel 23

Informasjonsutveksling

1. Kommisjonen skal framlegge for Kommunikasjonsskomiteen alle relevante opplysninger om resultatene av regelmessige samråd med representanter for nettoperatører, tjenestetilbydere, brukere, forbrukere, produsenter og fagforeninger samt tredjestater og internasjonale organisasjoner.

2. Kommunikasjonsskomiteen skal fremme informasjonsutveksling mellom medlemsstatene og mellom medlemsstatene og Kommisjonen om situasjonen og utviklingen med hensyn til reguleringsvirksomhet på området elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, samtidig som det tas hensyn til Fellesskapets politikk på området elektronisk kommunikasjon.

Artikkel 24

Offentliggjøring av opplysninger

1. Medlemsstatene skal sikre at ajourførte opplysninger om anvendelsen av dette direktiv og av særdirektivene offentliggjøres slik at alle berørte parter får lett tilgang til opplysningene. Medlemsstatene skal offentliggjøre en kunngjøring i sine nasjonale kunngjøringsblad om hvordan og hvor disse opplysningene offentliggjøres. Den første kunngjøringen av denne typen skal offentliggjøres før anvendelsesdatoen fastsatt i artikkel 28 nr. 1 annet ledd, og deretter skal det offentliggjøres en ny kunngjøring ved hver endring av opplysningene i kunngjøringen.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen en kopi av hver av disse kunngjøringene når de offentliggjøres. Ved behov skal Kommisjonen oversende opplysningene til Kommunikasjonsskomiteen.

Artikkel 25

Framgangsmåte for ny vurdering

Kommisjonen skal med jevne mellomrom vurdere dette direktivs virkemåte og framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om dette, første gang senest tre år etter anvendelsesdatoen fastsatt i artikkel 28 nr. 1 annet ledd. For dette formål kan Kommisjonen anmode medlemsstatene om opplysninger, som skal oversendes omgående.

KAPITTEL V

SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 26

Oppheving

Følgende direktiver og vedtak skal oppheves med virkning fra anvendelsesdatoen fastsatt i artikkel 28 nr. 1 annet ledd:

– direktiv 90/387/EØF,

- rådsvetakt 91/396/EØF av 29. juli 1991 om innføring av et felles europeisk nødnummer⁽²¹⁾,
- rådsdirektiv 92/44/EØF av 5. juni 1992 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett på leide samband⁽²²⁾,
- rådsvetakt 92/264/EØF av 11. mai 1992 om innføring av et felles utenlandsprefiks i Fellesskapet for adgang til det internasjonale telefonnett⁽²³⁾,
- direktiv 95/47/EF,
- direktiv 97/13/EF,
- direktiv 97/33/EF,
- europaparlaments- og rådsdirektiv 98/10/EF av 26. februar 1998 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett (ONP) for taletelefoni og om opprettelse av en universell tjeneste på telekommunikasjonsområdet under konkurranseforhold⁽²⁴⁾.

Artikkel 27

Overgangstiltak

Medlemsstatene skal opprettholde alle forpliktelser i henhold til nasjonal lovgivning som nevnt i artikkel 7 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) og i artikkel 16 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) til en nasjonal reguleringsmyndighet har truffet en beslutning om disse forpliktelsene i samsvar med artikkel 16 i dette direktiv.

Operatører av offentlige fasttelefonnett som den nasjonale reguleringsmyndighet har utpekt som operatører med en sterk markedsstilling på markedet for levering av offentlige fasttelefonnett og offentlige fasttelefonnetjtjenester i henhold til del I i vedlegg I til direktiv 97/33/EF eller direktiv 98/10/EF, skal fortsatt anses som «meldte operatører» for formålene i forordning (EF) nr. 2887/2000 inntil framgangsmåten for analyse omhandlet i artikkel 16 er avsluttet. Deretter skal de ikke lenger anses som «meldte operatører» for nevnte forordnings formål.

Artikkel 28

Innarbeiding

1. Medlemsstatene skal innen 24. juli 2003 vedta og kunngjøre de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

De skal anvende disse bestemmelsene fra 25. juli 2003.

2. Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

3. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler, samt alle senere endringer av disse bestemmelsene.

Artikkel 29

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Artikkel 30

Mottakere

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 7. mars 2002.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

J. C. APARICIO

Formann

⁽¹⁾ EFT L 217 av 6.8.1991, s. 31.

⁽²⁾ EFT L 165 av 19.6.1992, s. 27. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 98/80/EF (EFT L 14 av 20.1.1998, s. 27).

⁽³⁾ EFT L 137 av 20.5.1992, s. 21.

⁽⁴⁾ EFT L 101 av 1.4.1998, s. 24.

*VEDLEGG I***Liste over markeder som skal omfattes av Kommisjonens første rekommendasjon om relevante produkt- og tjenestemarkeder som nevnt i artikkel 15**1. *Markeder omhandlet i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester)*

Artikkel 16 – Markeder definert i henhold til tidligere rammeregler, der forpliktelsene bør tas opp til ny vurdering.

Levering av tilknytning til det offentlige telefonnett og bruk av dette nettet på faste steder.

Levering av leide samband til sluttbrukere.

2. *Markeder omhandlet i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet)*

Artikkel 7 – Markeder definert i henhold til tidligere rammeregler, der forpliktelsene bør tas opp til ny vurdering.

Samtrafikk (direktiv 97/33/EF)

anrop som begynner i offentlig fasttelefonnett

anrop som avsluttes i offentlig fasttelefonnett

transittjenester via offentlig mobiltelefonnett

anrop som begynner i offentlige mobiltelefonnett

anrop som avsluttes i offentlige mobiltelefonnett

samtrafikk mellom leide samband (sammenkopling av delkretsløp)

Tilgang til nettet og spesiell nettilknytning (direktiv 97/33/EF og direktiv 98/10/EF)

tilgang til det offentlige fasttelefonnett, herunder atskilt tilgang til aksesslinjen

tilgang til offentlige mobiltelefonnett, herunder operatørvalg

Engroslevering av leide samband (direktiv 92/44/EF)

engroslevering av leide samband til andre tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester

3. *Markeder omhandlet i forordning (EF) nr. 2887/2000*

Tjenester som leveres over aksessnett med atskilt tilgang (metallisk symmetrisk kabelpar)

4. *Andre markeder*

Nasjonale markeder for tjenester for internasjonal streifing på offentlige mobiltelefonnett.

*VEDLEGG II***Kriterier som skal anvendes av de nasjonale reguleringsmyndigheter når de vurderer om to eller flere foretak sammen har en dominerende stilling i henhold til artikkel 14 nr. 2 annet ledd**

To eller flere foretak kan sammen ha en dominerende stilling i henhold til artikkel 14, selv om det ikke finnes strukturelle eller andre bånd mellom foretakene, når de deltar på et marked med en struktur som anses for å være egnet til å skape samordningsvirkninger. Med forbehold for Domstolens rettspraksis på området, er dette sannsynligvis tilfellet på et marked som har flere relevante kjennetegn, særlig med hensyn til konsentrasjon, innsyn og andre kjennetegn som angitt nedenfor:

- velutviklet marked,
- stillstand eller moderat vekst i etterspørselen,
- lav etterspørselsetastisitet,
- homogene produkter,
- lignende kostnadsstrukturer,
- lignende markedsandeler,
- manglende teknisk nyvinning, veletablert teknologi,
- fravær av overkapasitet,
- store adgangshindringer,
- manglende motvekt på kjøpersiden,
- manglende potensiell konkurranse,
- forskjellige uformelle forbindelser eller andre forbindelser mellom berørte foretak,
- gjengjeldelsesmekanismer,
- manglende eller redusert mulighet for priskonkurranse.

Listen er ikke uttømmende og kriteriene er ikke kumulative. Listen skal snarere illustrere typer av kjennetegn som kan brukes for å underbygge påstander om felles dominerende stilling.
